

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Македона Вячеслава Владиславовича

на тему «Методологія реструктуризації промислових підприємств: інноваційні

підходи в умовах трансформації економіки»

подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за

спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертаційної роботи. Сучасний етап розвитку ринкових перетворень економічної системи України характеризується не лише глобалізацією виробничих відносин, недосконалістю законодавчої бази, але також невизначеністю конкурентних тенденцій і деформацією системи господарських зв'язків. Це формує дуже суперечливе середовище функціонування промислових підприємств, де головними умовами їх життєздатності стають організаційна гнучкість, динамічність і адаптація до швидкозмінної економічної ситуації. Все це обумовлює необхідність активного включення в систему управління процесів реструктуризації для забезпечення активного реагування виробничого, середовища, на неконтрольовані джерела зовнішніх економічних викликів.

На тлі кризових процесів в промисловості, обумовлених, і негативною динамікою основних макроекономічних показників на перший план все більше висувається питання про стійкість спостережуваного поки що короткострокового економічного зростання. Відповідь на нього безпосередньо пов'язана з реальною обґрунтованістю інвестиційної політики і ефективністю здійснюваних проектів реструктуризації, що проводиться державою і окремими господарюючими суб'єктами.

В сучасних умовах процес реструктуризації промислового підприємства стає об'єктивною необхідністю, що забезпечує не лише виживання підприємства, але і його конкурентоспроможність. Перед керівниками

промислових підприємств встає складне завдання розробки і реалізації проектів реструктуризації, що передбачають принципову зміну структур управління, внутрішніх функцій і врахувати можливості інтеграції з іншими підприємствами. Це дозволяє розглядати розробки методичних положень та інструментів управління реструктуризацією на підприємстві як центральну проблему, що стоїть перед економічною наукою і практикою сьогодні. З цих позицій дисертаційна робота Македона Вячеслава Владиславовича є, безсумнівно, актуальною.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Викладені у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації характеризуються високим ступенем обґрунтованості. Аналіз виконаної роботи дає підстави стверджувати, що сформульовану автором мету дослідження досягнуто, а поставлені завдання вирішено.

Обґрунтованість наукових положень дисертаційної роботи підтверджується умілим застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, критичним, системним аналізом і узагальненням наукових праць провідних зарубіжних і вітчизняних вчених з проблематики дослідження. Здобувачем коректно і кваліфіковано використано наступні методи: історико-аналітичний; групування і семантичний метод, метод дедуктивної типологізації, абстрактно-логічний, аналізу і синтезу, системного і комплексного аналізу, індексного і коефіцієнтного аналізу, релевантної економічної логіки, економіко-статистичні та економіко-математичні методи, порівняльного і економічного аналізу, схематичний і графічний.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, викладених в дисертаційній роботі Македона В.В. підтверджується їх апробацією на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях та форумах з широкою географією їх проведення, впровадженням основних результатів дослідження у практичну діяльність ряду промислових підприємств Дніпропетровського, Запорізького і Львівського регіонів, органів державного управління, у навчальний процес Класичного приватного університету.

Дисертаційна робота Македона В.В. є завершеною і цілісною науковою роботою, яка характеризується чіткістю викладення матеріалу з дотриманням принципів логічної послідовності. Дисертація складається з п'яти розділів які знаходяться у логічному взаємозв'язку й комплексно розкривають тему дослідження та повною мірою висвітлюють авторські розробки.

У першому розділі дисертації «Теоретичні і методологічні основи реструктуризації промислових підприємств в трансформаційній економіці» автором визначено теоретичне підґрунтя реструктуризаційних змін в діяльності промислових підприємств (стор. 37-55); обґрунтовано важливість отримання стратегічної стійкості підприємства за допомогою реструктуризації (стор. 57-66); досліджено класифікацію видів і форм промислової реструктуризації (стор. 69-92); систематизовано провідні концепції та принципи проведення реструктуризації на підприємстві (стор. 92-111).

У другому розділі дисертації «Концепт інтеграційної реструктуризації в системі життєвого циклу промислового підприємства» автором досліджено організаційно-економічний аспект корпоративних злиттів і поглинань (стор. 137-155); надано оцінку важливості використання інтеграційної реструктуризації на різних етапах життєвого циклу підприємства (стор. 157-188); доцільність впровадження системного підходу до проведення інтеграційної реструктуризації (стор. 191-203); обґрунтовано методичний інструментарій економічного аналізу інтеграційної реструктуризації в моделі життєвого циклу підприємства (стор. 206-220).

У третьому розділі дисертації «Організаційно-методичні засади проведення інтеграційної реструктуризації промислових підприємств» автором виявлено основи формування синергетичних ефектів в наслідок реструктуризації на базі злиттів/поглинань (стор. 240-256); вдосконалено процес оцінювання вартості підприємств до початку інтеграційної реструктуризації (стор. 257-287); виділено критерії розрахунку рівня ефективності від злиттів та поглинань (стор. 288-308); розроблено методичні

рекомендації по розрахунку вартісної привабливості інтеграційної реструктуризації (стор. 309-324).

У четвертому розділі дисертації «Методологія створення і функціонування корпоративних структур промислових підприємств в результаті інтеграційної реструктуризації» автором розроблено методичні рекомендації по моделюванню процесу побудови інтегрованих структур підприємств (стор. 343-361); обґрунтовано концепцію побудови реструктуризованої моделі підприємства (стор. 363-373); визначено інноваційні методичні підходи до управління заходами з інтеграційної реструктуризації (стор. 374-390); сформовано модель інтеграційної структури підприємств (стор. 391-407).

У п'ятому розділі дисертації «Практичне застосування концепції інтеграційної реструктуризації промислових підприємств» автором сформовано методичні засади по визначенню інвестиційної привабливості підприємства-мети на передінтеграційному етапі реструктуризації (стор. 417-428); розроблено методичний підхід до визначення організаційно-економічних ефектів від проекту інтеграційної реструктуризації (стор. 429-450); проведено оцінювання економічної ефективності інтеграційної реструктуризації промислових підприємств та очікуваного синергетичного ефекту (стор. 350-469).

Наукова новизна одержаних результатів. Основний науковий здобуток Македона В.В. полягає у вирішенні актуальної науково-прикладної проблеми щодо підвищення рівня ефективності реструктуризаційних процесів і трансформацій на промислових підприємствах. До найсуттєвіших теоретичних та практичних результатів дослідження, що формують наукову новизну, слід віднести:

- удосконалення категорійного апарату, за рахунок введення авторських трактувань наступних дефініцій: «реструктуризація промислового підприємства» та «інтеграційна реструктуризація» (стор. 48-55 і 149-155);

- удосконалення класифікації видів реструктуризації підприємств за рахунок введення додаткових ознак: модель перетворення, зміна масштабів

підприємства, вид дезінтеграції/стиснення, цільова орієнтація, інтеграційна орієнтація (злиття/поглинання) (стор. 68-90).

– обґрунтування виділення інноваційних теоретико-методичних підходів до реструктуризації, які містять автономне організаційно-економічне наповнення, мають власну критеріальну основу їх застосування і стратегічне підґрунтя їхнього вибору (стр. 57-66);

– розвиток методичного підходу до визначення менеджментом підприємства реструктуризаційної програми дій, формується як поєднання причин ініціації реструктуризації, напрямку реструктуризації, концепції реструктуризації та виду реструктуризаційних змін на підприємстві і дозволяє формувати управлінський алгоритм реалізації проекту реструктуризації (стр. 93-110);

– розвиток науково-методичного підходу щодо визначення характеру інтеграційних перетворень в залежності від стадії життєвого циклу підприємства, який базується на процедурі застосування контрольних точок стратегічної ефективності інтеграційної реструктуризації на різних етапах ЖЦП із наданням розрахунків показників оцінки її доцільності (стор. 185-203);

– удосконалення методичного підходу до економічного аналізу інтеграційної реструктуризації, основою якого є проведення передінтеграційного, інтеграційного та постінтеграційного аналізу із відповідним виділенням ключових розрахункових показників (стор. 208-216).

– розвиток модель формування синергетичних ефектів від інтеграційної реструктуризації, ґрунтується на концепції «широкої» синергії з відповідним визначенням сукупного впливу складових її ефекту у вигляді додатної зміни вартості об'єднаної структури і яка утворюється у вигляді ряду етапів (стор. 241-249);

– розробку методичного підходу до визначення вартості об'єднаної структури промислових підприємств, з урахуванням розподілу і отримання премії підприємством-метою за наслідками інтеграційної реструктуризації на основі економетричної моделі трикутного розподілу коефіцієнтів

дисконтування вартості з метою формування довірчого інтервалу визначення як капіталізації підприємства-мети так і самої інтеграційної структури (стор. 275-282);

– удосконалення методичного підходу до визначення рівня ефективності інтеграційної реструктуризації підприємств за підсумками проведення злиття або поглинання, основою якого стає розрахунок показника чистої вартості поглинання з урахуванням синергетичного ефекту та прояву емерджентності (стор. 290-301).

– розробку методичного підходу щодо впровадження процесного управління інтеграційною реструктуризацією підприємств, на основі моделі ієрархічного поділу груп економічних, виробничих, науково-технічних, фінансових і матеріальних факторів, підприємств з метою отримання максимального очікуваного рівня синергетичного ефекту (стор. 354-373);

– обґрунтування методичного підходу до визначення організаційно-економічних ефектів проекту інтеграційної реструктуризації підприємств, що базується на рівневій логіко-структурній моделі по формуванню самої інтеграційної структури, що утворює групу показників комплексного розрахунку ряду видів ефективностей інтеграційної реструктуризації (стор. 375-406);

– формування методичного підходу до визначення ефективності інтеграційної реструктуризації за наслідками угод злиттів/поглинань, в основу якого покладено сценарну модель розрахунку середньозваженої вартості капіталу, Це дає можливість визначати очікуваний рівень синергетичного ефекту від реструктуризації (стор. 422-450).

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами та темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт Класичного приватного університету «Розробка кількісних методів оцінювання та механізмів забезпечення сталого розвитку соціально-економічних систем» (державний реєстраційний номер 0112U007364), «Формування механізмів стабілізації функціонування промислових підприємств

на засадах антикризового управління» (державний реєстраційний номер 0116U000799), науково-дослідних тем Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара «Глобальні проблеми, загрози та виклики економічного розвитку» (державний реєстраційний номер 0116U003356), «Глобальні виклики сталого розвитку світового господарства» (номер державної реєстрації 0116U00335). У зазначених науково-дослідних роботах здобувач приймав безпосередню участь, що відображено у відповідних звітах.

Теоретична та практична значущість дисертаційної роботи.

Наукові розробки, що викладено у дисертації, висновки та рекомендації розвивають і поглиблюють теоретико-методологічні і методичні засади управління реструктуризацією в діяльності промислових підприємств.

Практична значущість наукових результатів, отриманих в ході дослідження, підтверджується документами про впровадження, що надані:

КТ «Запорізький завод високовольтної апаратури – ВАКАТОВ» (довідка №2/01-04-765 від 04.09.2017 р.); ТОВ «Долфі Україна» (member of Medpack Swiss Group) – (довідка №369 від 05.12.2017 р.); ПАТ «Українська залізниця», філія «Проектно-вишукувальний інститут залізничного транспорту» (довідка №914/НП-1 від 12.12.2017 р.); ДП ВО «Південний машинобудівний завод імені О.М. Макарова» (довідка №124-1532 від 26.12.2017 р.); ТОВ «Спейс системз інжиніринг Україна» (довідка №252/01-00 від 26.12.2017 р.); ДК «Укроборонпром», ДНДП «Конекс» (довідка №506 від 29.12.2017 р.); ТОВ «Верхньодніпровський авторемонтний завод» (довідка №02/01/18 від 10.01.2018 р.); Запорізька торгово-промислова палата (довідка №21/У-2 від 15.01.2018 р.); ПАТ «Мотор Січ» (довідка №ЕРО/4-12 від 25.01.2018 р.); «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій» (довідка №12-К/01-18 від 19.02.2018 р.); ТОВ «Придніпровський механічний завод» (довідка №79 від 20.03.2018 р.).

Теоретичні і практичні наукові здобутки, а також методичні розробки дисертаційної роботи впроваджені в навчальний процес Класичного приватного університету при викладанні дисциплін: «Економіка промислового

підприємства», «Економічне управління підприємством», «Управління фінансовою санацією підприємства» (довідка № 11 від 19.01.2018 р.).

Повнота висвітлення основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Результати дослідження опубліковано в 32 наукових працях, серед яких: 3 монографії, 2 з яких одноосібні, 24 публікації у вітчизняних фахових виданнях, з яких 16 видань входять до міжнародних наукометричних баз, 5 публікацій у закордонних виданнях, серед яких 3 у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз, 20 тез за матеріалами конференцій. Загальний обсяг публікацій здобувача складає 88,44 д. а., з яких йому особисто належить 80,2 д. а.

Аналіз наукових праць Македона В.В. дозволяє вважати їх такими, що характеризують одержані результати власного наукового дослідження. Їх кількість, зміст і статус відповідають встановленим вимогам. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі використано лише ті ідеї та положення, які є результатом власних досліджень автора. Положення і результати кандидатської дисертації в дослідженні не використовувались.

Автореферат висвітлює основні положення і висновки, що містяться в дисертації, відображає її структуру та логіку викладення матеріалу.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

1. У дисертаційному дослідженні детально представлено дефініції ключових понять «реформування», «реструктуризація», «реорганізація» і «реінжиніринг» підприємства. На рис. 1.3 (стор. 48) зображено їх співвідношення. У тексті зазначається, що, наприклад, поняття «реструктуризація» і «реорганізація» тотожні. На мою думку, доцільно було б показати схематично не лише їх співвідношення, а й обґрунтувати їх методичну і організаційну тотожність.

2. Автором проведено порівняльну характеристику концепцій реструктуризації підприємств (табл. 1.6) (стор. 99). Чітко сформовано основні ідеї концепцій, зазначено сильні та слабкі сторони. Значно підсилило б зміст таблиці опис очікуваних результатів, які могли б бути при використанні

підприємством кожної з концепцій. Крім того, майбутні результати мають розглядатись як позитивні так і негативні, щоб підприємство мало можливість визначитись із вибором концепції планування і реалізації проекту реструктуризації.

3. В роботі на стор. 280-285 роботи представлено параметричне моделювання прогностного оцінювання ринкової вартості промислового підприємства після злиття або поглинання, в якому використано варіант трикутного розподілу коефіцієнтів дисконтування за законом Сімпсона. З точки зору економічної доцільності, прогностну вартість підприємства більш раціонально оцінювати за кореляційними моделями, в яких провідну роль відіграють фінансові показники поточної діяльності підприємства.

4. У дисертації розглядається аналіз та результати злиття/поглинання підприємств «мирним» шляхом, тобто укладанням договору про взаємне бажання щодо інтеграційної реструктуризації. Якщо допустити, що злиття/поглинання підприємств відбувається «агресивним» шляхом, тобто супроводжуватися незгодою одного з учасників, то до яких наслідків в реструктуризаційному аспекті це призведе? Як буде організовано діяльність новоствореного підприємства?

5. У табл. 3.6 (стор. 313) наведено формули для розрахунку величини ринкової капіталізації підприємства на перспективу. На мою думку, назва такого блоку аналітичних розрахунків не зовсім коректна, так як в ній не відображено власне цифрових прогностних зазначених показників. Тому доцільно було б розглядати це як підхід для прогностного розрахунку величини ринкової капіталізації підприємства при реструктуризаційних трансформаціях.

6. У підрозділі 5.1 роботи, проведено розрахунки показників ефективності підприємств-учасників до проведення об'єднання. З метою визначення доцільності інтеграції отримані показники порівнюються з нормалізованими значеннями ефективностей у звичайному вигляді. Постає питання у тому, звідки було взято ці нормалізовані значення. Адже у попередньому матеріалі дисертації про них не згадувалось взагалі.

Зазначені зауваження не носять принципового характеру і не впливають на загальну високу позитивну оцінку дисертації, їх слід розглядати як можливі напрями подальших наукових розробок здобувача.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Македона Вячеслава Владиславовича «Методологія реструктуризації промислових підприємств: інноваційні підходи в умовах трансформації економіки» є завершеним, самостійно виконаним та логічно побудованим науковим дослідженням, яке містить оригінальне вирішення актуальної наукової проблеми впровадження методики реструктуризації промислових підприємств в умовах трансформаційних процесів економіки. В авторефераті розкрито зміст дисертації, її основні положення, висновки та рекомендації. Виходячи з викладеного вище, вважаю, що дисертаційна робота за змістом, структурою та оформленням відповідає вимогам МОН України та відповідає вимогам пп. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами та доповненнями), а її автор, Македон Вячеслав Владиславович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент –

доктор економічних наук, професор

завідувач кафедри обліку, аудиту і оподаткування

Херсонського національного технічного університету

О.А. Сарапіна

Підпис д.е.н., професора О.А. Сарапіної

підтверджую:

Начальник відділу кадрів ХНТУ

М.В. Танська